

“Subestimam els turistes. No són tan insensibles ni incultes com per no valorar la llengua d'un país”

OLLC

El coordinador de l'Observatori de la Llengua Catalana presentarà al setembre a l'illa el resultat de l'estudi *La percepció de la llengua catalana pels turistes i visitants a Catalunya Nord*.

El resultat d'aquest treball va servir per posar de manifest que comunicar la cultura catalana als turistes no era només defensar la cultura autòctona, sinó també millorar l'economia nord-catalana.

Josep Romeu, a l'esquerra, durant un acte de l'Observatori.

La relació entre turisme i llengua autòctona és una qüestió que s'investiga des de fa dècades amb el propòsit de determinar els efectes dels visitants sobre el català. Per primera vegada, en canvi, un treball sociològic planteja la relació inversa: l'impacte sociocultural de la llengua pròpia d'un territori turístic sobre els seus turistes. Aquest estudi ha estat realitzat per Olivier Gandou per encàrrec de l'Observatori de la Llengua Catalana. El coordinador d'aquesta entitat, Josep Romeu, avança els continguts i les conclusions d'aquesta feina que es presentarà al setembre a Maó en el marc de les II Jornades de Normalització Lingüística.

- Quina va ser la motivació per fer aquest estudi, amb un plantejament tan nou?

- No vam fer el treball perquè sí, ni per cap curiositat. Partíem del fet que a la Catalunya Nord s'amaga una realitat a causa de la por dels mateixos catalanoparlants, que no s'expressen en aquesta llengua fora del seu entorn familiar i senten aprensíó de pensar que algú de fora sàpiga que tenen una altra llengua que no és el francès. Davant d'això, hi ha una possible estratègia política que consistiria a apel·lar al patriotisme o, en canvi, fer palès que aquesta actitud va en contra dels seus propis interessos. Des d'una perspectiva econòmica, llengua i cultura representen un valor afegit. L'estudi ha servit per posar de manifest que la por que tenien els nord-catalans era injustificada per desconeixement.

- Es van confirmar totes les hipòtesis que s'havien plantejat a l'inici d'aquest treball?

- El fet és que vam obtenir un resultat una mica sorprenent. Ja pensàvem que els visitants de la Catalunya del sud esperen trobar en les seves estades a la Catalunya Nord el fet de poder ser atesos en català -cosa que ara no passa. Amb el que no comptàvem és amb el resultat del sector turístic provinent de l'Estat francès, que representa el 85

“Perquè una societat funcioni amb normalitat, s'han de reconèixer els drets del ciutadà. També els lingüístics”

per cent de tots els visitants a la Catalunya Nord. Aquest sector turístic no hi va amb l'ànim de cercar la catalanitat, cerquen el sol i la platja. Tot i així, les dades globals que es desprenen de l'estudi indiquen que aquests visitants no veuen malament trobar-hi la llengua catalana en el seu vestant d'ús públic. És més, consideren decebedor que no sigui així.

- Una de les conclusions del treball és contundent: “Vendre una imatge catalana de Catalunya Nord podria ser un al·licient turístic”. En què es basa aquesta afirmació?

- Entre un 10 i un 15 per cent dels visitants enquestats assenyalava la catalanitat com un element que s'ha de tenir en compte per venir a la Catalunya Nord. Es tracta d'un percentatge important. Per tant, si es cuida aquest aspecte de la llengua com a atractiu turístic, es referma la nostra

hipòtesi inicial. Davant d'aquesta conclusió, és evident que cal adreçar-se al sector comercial i turístic perquè incorporin la llengua als atractius de sol i platja que ofereix la Catalunya Nord, i no des d'una visió de patriotisme.

- I pel que fa a la repercussió, com s'ha rebut aquest estudi?

- Just abans d'aquesta darrera campanya de Nadal vam fer un assaig, un pla pilot que va consistir a oferir als botiguers i agrupacions de comerciants de Perpinyà -on absolutament tots els rètols estan en francès- cartells de petit format en català amb l'horari o l'indicatiu d'obert o tancat. A l'inici de la campanya vam tenir un desbordament absolut, una allau de peticions que va fer que, de seguida, s'esgotessin els 3.000 rètols previstos. Però, malauradament, la campanya podem dir que va morir d'èxit. Hi va haver peticions d'agrupacions de comerciants de fora de Perpinyà que no es van poder atendre per manca de recursos. La disponibilitat econòmica dels organitzadors era limitada i va quedar paralitzada perquè no es van trobar altres vies de finançament. No es tracta de magnificar el resultat d'aquesta acció concreta, és evident. Però la veritat és que el nivell de recepció és positiu i que és una via de catalanització directa important.

- Quina relació s'hi pot trobar entre l'estudi i el resultat d'aquesta campanya pilot?

- El cert és que s'ha obert una bona via a la Catalunya Nord si la gent perd la por de parlar el català i la sensació d'estar fent una cosa il·legal. Perquè si bé la legislació francesa és molt dura, en el sentit que l'única llengua possible és el francès, s'ha demostrat que no és ben bé així. No és negativa en el sentit de prohibicions i, per tant, hi ha molta esclatxa per poder tirar endavant.

- La conclusió de l'estudi seria extrapolable a les Illes Balears i, concretament, a Menorca?

- Diria que no és extrapolable literalment. Des de l'Observatori de la Llengua ara feim un estudi semblant a l'Alguer. Crec que a vegades subestimem els turistes. És evident que cerquen el sol i la platja però també s'interessen pel país, per la seva llengua i la seva cultura. El turista no és tan inculte ni tan insensible com ens pensam. De tota manera, val a dir que el 70 per cent dels francesos

que es van enquestar per a l'estudi a la Catalunya Nord coneixien la realitat sociolingüística del català a la zona.

- Aquesta seria, per tant, la primera qüestió que caldria analitzar en el cas de Menorca.

- El primer és saber que a les Illes hi ha una llengua, saber si aquesta llengua té una intensitat o en té una altra i fins a quin punt és la pròpia. No m'atreveria a dir si el 70 per cent dels turistes que

“Si es presenta als visitants la peculiaritat lingüística de Menorca, es pot afavorir l'activitat turística”

visiten Menorca coneixen que el català és la llengua pròpia. El que es pot afirmar és que si es presenta al turisme aquesta peculiaritat, no es perjudica l'activitat turística. Al contrari, la pot afavorir.

- Deixant de banda aquest estudi concret, com a coordinador de l'Observatori de la Llengua Catalana, com valora el text de la proposta de nou Estatut de les Illes Balears en matèria lingüística?

- S'ha desaprofitat una ocasió important, com en el cas de València. Es continua sense reconèixer la igualtat de drets dels ciutadans pel que fa a la llengua i s'estan creant ciutadans de primera i de segona categoria. Aconseguir el reconeixement per igual del català i el castellà no és garantia que el tema funcioni des del punt de vista social, però què es pot esperar si una llei ja no preveu aquesta igualtat?

Perquè una societat funcioni amb normalitat, s'han de reconèixer tots els drets dels ciutadans. La llengua no ha de ser una qüestió de patriotisme, no s'ha de patir ni fer militància política a tot arreu. Quan la gent va a un restaurant, posem per cas, hi va per menjar-hi bé i no ha de ser la seva feina defensar tenir a l'abast una carta en català al seu país. ▲

La feina de l'Observatori de la Llengua Catalana

L'Observatori de la Llengua Catalana és una iniciativa de tot un seguit d'entitats civiques i culturals que han volgut crear un organisme independent per fer un seguiment i una avaluació de la llengua catalana, tant pel que fa a l'ús social com pel que fa al marc legal en què es desenvolupa. Entre els seus objec-

tius hi ha fer un seguiment de l'aplicació de la Carta europea de llengües regionals o minoritàries i presentar els corresponents informes davant el Comitè d'Experts i el Consell d'Europa. Sobre aquesta qüestió, Josep Romeu veu amb preocupació "l'incompliment que està demostrant el Govern de les

Illes Balears en relació amb els seus compromisos legals envers la carta europea. Des de l'Observatori, per altra banda, també s'ha participat en els diferents processos estatutaris i, de fet, en les darreres jornades organitzades a Fraga a finals de maig es va debatre la proposta de nou Estatut d'Aragó.